

Duurzaam en verantwoord beleggen

juni 2022

Inhoudsopgave

1	Algemeen.....	3
1.1	Inleiding.....	3
1.2	Missie en visie Klaverblad	3
1.3	Doel en reikwijdte van het beleidsdocument	3
1.4	Overtuigingen en principes.....	4
1.5	Wet- en regelgeving.....	4
2	Van kader naar duurzame thema's Klaverblad.....	6
3	Onze doelen.....	7
4	Hoe wil Klaverblad haar doelen bereiken?	7
4.1	Beleid.....	7
4.1.1	Ethische normen	8
4.1.2	Financiële materialiteit	9
4.1.3	Positieve bijdrage	9
4.1.4	Impact	11
4.2	Beleggingsstrategie	12
4.3	Implementatie.....	12
4.3.1	Selectie van managers	12
4.3.2	Uitsluitings- en insluitingsbeleid.....	12
4.3.3	Actief Aandeelhouderschap	13
4.3.4	Directe investeringen.....	13
4.4	Monitoring en Evaluatie	14
5	Herstel en Verhaal	14
	Bijlage 1 - Richtlijnen en beginselen van de OESO en de VN.....	16
	Bijlage 2 - Lijst met verdragen	19
	Bijlage 3 - Gezondheid en Dierenwelzijn.....	21

1 Algemeen

1.1 Inleiding

In het Convenant internationaal verantwoord beleggen in de verzekeringssector (het IMVO-convenant) hebben verzekeraars vastgelegd dat zij aan de slag gaan met verantwoord beleggen. In dit document beschrijft Klaverblad Verzekeringen (hierna Klaverblad) hoe zij duurzaam en verantwoord wil beleggen.

1.2 Missie en visie Klaverblad

De missie van Klaverblad Verzekeringen is een belangrijke bijdrage te leveren aan het goed functioneren van de samenleving. Via onze verzekeringen dragen we er aan bij dat mensen prettig en onbezorgd kunnen leven.

Sinds 1850 doen wij dat al op onze eigen wijze via een consistent en voorspelbaar beleid gericht op de lange termijn. Als zelfstandige coöperatieve verzekeringsmaatschappij willen wij ons hierbij onderscheiden door een afgewogen combinatie te bieden van een ruime dekking, een reële prijs en een ongewoon goede service.

Verzekeren = vertrouwen. Verbinding tussen mensen is een basisvoorwaarde voor echt vertrouwen. Verbinding tussen mensen ontstaat door verbinden op het 'waarom' van Klaverblad. Mensen moeten zich dus herkennen in en kunnen verbinden met onze Klaverblad missie.

Klaverblad wil maatschappelijk en verzekeringstechnisch verantwoord handelen. Bij de uitvoering van onze activiteiten en het beleggen van ons vermogen houden we rekening met mens en milieu. Daarbij ondersteunen wij het streven naar evenwicht tussen mens, milieu en economie. Bij het verzekeren van risico's rekenen wij voldoende premie om de schade en kosten af te dekken, en een verantwoorde winst te maken die ons voortbestaan op de lange termijn zekerstelt. Wij vinden het logisch om de premies die wij innen voor onze verzekeringsproducten op duurzame en maatschappelijke verantwoorde wijze te beleggen. Via onze beleggingen dragen wij bij aan een leefbare wereld. Op het wereldtoneel zijn wij weliswaar een kleine speler met beperkte directe impact, maar het 'do good' beleggingsprincipe past naadloos bij onze filosofie en kernwaarden.

Wij zijn ervan overtuigd dat duurzaam en maatschappelijk verantwoord beleggen meer dan ooit hand in hand gaat met het behalen van financieel rendement. We doen behulpzaam en doortastend ons werk en zijn fair, grondig en bekwaam. Vanuit die kernwaarden en onze coöperatieve achtergrond leggen wij in ons beleid vast dat wij een belangrijke rol willen spelen bij het uitdragen van het belang van duurzaam en verantwoord beleggen.

Wij vinden het belangrijk dat we middels onze beleggingen ook een impact hebben op de reële economie en de maatschappij. We hebben daarom ook als doel om "Real World Impact" te behalen. In hoofdstuk 4 komen wij hier op terug.

1.3 Doel en reikwijdte van het beleidsdocument

Het duurzaam en verantwoord beleggingsbeleid is van toepassing op alle entiteiten van Klaverblad. Het beleid voor duurzaam en verantwoord beleggen ligt in het verlengde van het strategische beleggingsbeleid voor Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A. en Klaverblad Schadeverzekeringsmaatschappij N.V.

Het beschrijft hoe Klaverblad de strategische beleggingsportefeuille invult, rekening houdend met de keuzes die Klaverblad maakt op het terrein van duurzaam en verantwoord beleggen.

1.4 Overtuigingen en principes

Onderstaande overtuigingen en principes geven richting aan al onze duurzame en verantwoorde beleggingsafwegingen. Zij beschrijven waar Klaverblad voor staat en bieden handvaten om transparant te kunnen zijn in onze overwegingen, doelen en resultaten.

1. We zien duurzaam en verantwoord beleggen als een vanzelfsprekend en intrinsiek onderdeel van ons beleggingsbeleid.
2. We zijn ervan overtuigd dat duurzaam en verantwoord beleggen, rendement en een gezond risicoprofiel samen gaan en op de lange termijn in elkaars verlengde liggen.
3. Voor het realiseren van een overzichtelijk en verantwoord beleggingsprofiel investeert Klaverblad in Europees verhandelbare beleggingen. Daarnaast richten wij ons op investeringen dicht bij huis met directe duurzame of verantwoorde impact. Lokale oriëntatie past goed bij Klaverblad.
4. Wij zijn ervan overtuigd dat de verantwoordelijkheid om een positieve bijdrage te leveren aan de maatschappij begint bij jezelf en het handelen naar je overtuigingen.
5. In het verlengde van het voorgaande ligt onze overtuiging dat samenwerken leidt tot meerwaarde.
6. Klaverblad maakt actieve beleggingskeuzes met betrekking tot duurzaamheid. Daarbij accepteert Klaverblad een hogere 'tracking error', ofwel afwijking van de benchmark.
7. Ook als Klaverblad het beleggingsbeleid uitbesteedt aan een vermogensbeheerder, dan is Klaverblad altijd zelf verantwoordelijk voor de beleggingen waar zij in investeert en gaat zij actief de dialoog aan met de externe vermogensbeheerder.

1.5 Wet- en regelgeving

Naast onze eigen missie, visie en overtuigingen verwachten zowel de wetgever als de maatschappij dat een verzekeraar het geld verantwoord belegt. Normen en regelgeving hiervoor, die relevant zijn voor Klaverblad, zijn opgenomen in onder andere het Besluit marktmisbruik Wft¹, de Code Duurzaam beleggen, het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO)-Convenant voor de Verzekeringssector, de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de EU Taxonomie. Klaverblad handelt te allen tijde in lijn met wet- en regelgeving en het is voor ons vanzelfsprekend dat we ons committeren aan de Code Duurzaam beleggen en het IMVO-Convenant. Hoe wij ons beleid vormgeven, staat in Hoofdstuk 4.

Besluit marktmisbruik Wft

In het Besluit marktmisbruik Wft staat in artikel 21a dat het voor onder andere verzekeraars verboden is financiële instrumenten te verwerven die zijn uitgegeven door of investeren in ondernemingen die zich bezighouden met de productie, verkoop of distributie van clustermunten. Expliciet uitgesloten hiervan zijn deelnemingen in indexfondsen en extern beheerde beleggingsinstellingen die voor minder dan 5% in dergelijke ondernemingen beleggen.

Code Duurzaam Beleggen

Sinds 1 januari 2012 geldt de Code Duurzaam Beleggen (hierna de Code). De Code is opgesteld door het Verbond van Verzekeraars en heeft als doel om duurzaam beleggen te stimuleren bij verzekeraars. Dat betekent dat verzekeraars in de beleggingskeuzes milieu-,

¹ Wft staat voor Wet financieel toezicht

sociale- en governance aspecten moeten betrekken. Vaak wordt hiervoor de Engelse term Environment-, Social- and Governance (ESG) gebruikt. De Code sluit aan bij de United Nations Principles for Responsible Investment (PRI) en de United Nations Global Compact (UNGC).

De PRI zijn zes principes over de integratie van ESG in duurzaam en verantwoord beleggingsbeleid, de transparantie daarover en het aanmoedigen daartoe. De UNGC bestaat uit tien principes op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten, milieu en het tegengaan van corruptie. In 2016 zijn deze vertaald naar zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen, de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties. Meer informatie over de PRI, de UNGC en de SDG's is te vinden in bijlage 1.

De Code verbiedt ook, in het verlengde van internationale wet- of regelgeving, beleggingen in controversiële wapens. De Code verwacht dat verzekeraars met extern belegd vermogen de vermogensbeheerders stimuleren om verantwoord te beleggen.

Convenant Internationaal Verantwoord Beleggen

In 2018 is deze Code onderdeel geworden van het IMVO-Convenant Verzekeringssector. Op 5 juli 2018 is het Convenant Internationaal Verantwoord Beleggen ('het Convenant') ondertekend door de verzekeringssector, maatschappelijke organisaties, vakbeweging en overheid. Dit convenant komt onder andere voort uit een grote intrinsieke motivatie om geld maatschappelijk en verantwoord te beheren. Het bouwt voort op de hiervoor genoemde Code Duurzaam Beleggen van het Verbond van Verzekeraars en gaat daarnaast uit van de UN Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGP's) en de OESO-richtlijnen. Meer informatie over de UNGP's en de OESO-richtlijnen is ook te vinden in bijlage 1.

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)

Belangrijke duurzaamheidsregelgeving die relevant is voor Klaverblad is de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)². Deze regelgeving zorgt ervoor dat een organisatie verplicht rapporteert over haar duurzaamheidsbeleid en -prestatie. Ook moet een organisatie deze informatie laten toetsen door een accountant. Vereisten hebben betrekking op kwalitatieve, kwantitatieve en toekomstgerichte informatie over korte, middellange en lange termijnen. Daarbij moet er gerapporteerd worden over zowel hoe duurzaamheidskwesties het bedrijf beïnvloeden als de externe impact van de activiteiten van het bedrijf op mens en milieu (ook wel de dubbele materialiteitslens genoemd). Informatie moet worden vrijgegeven over de waardeketen van het bedrijf, inclusief de eigen activiteiten, producten en diensten, zakelijke relaties en toeleveringsketen van het bedrijf. Als laatste moet er EU-taxonomiegerelateerde rapportage plaatsvinden. Deze regelgeving is vanaf 2023 van kracht.

EU Taxonomie

In 2021 heeft de Europese Commissie de 'EU Taxonomie' gepubliceerd, een lijst van economische activiteiten die bijdragen aan het halen van het doel van de EU om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Deze Taxonomie geldt als leidraad voor investeringen in duurzaamheid.

De EU Taxonomie maakt duidelijk welke activiteiten wel of niet duurzaam mogen heten, op grond van hun wetenschappelijk getoetste bijdrage aan het voorkomen van klimaatverandering of beperken van de

² Voorheen Non-Financial Reporting Directive (NFRD)

gevolgen ervan (adaptatie). De lijst moet worden gebruikt door bedrijven en financiële instellingen in hun rapportage over duurzaamheid.

Op dit moment zijn de ecologische duurzame activiteiten in kaart gebracht voor klimaatverandering. De EU Taxonomie zal zich in de toekomst naast klimaatverandering ook focussen op de volgende doelstellingen:

1. Duurzaam gebruik en bescherming van water en mariene hulpbronnen
2. De transitie naar een circulaire economie
3. Preventie en bestrijding van vervuiling
4. De bescherming en het herstel van biodiversiteit en ecosystemen

2 Van kader naar duurzame thema's Klaverblad

Klaverblad wil bijdragen aan een samenleving waarin mensen prettig en onbezorgd kunnen leven. De premies die ons worden toevertrouwd, beleggen we in lijn met deze missie.

Volgens Klaverblad bestaan de voorwaarden om prettig en onbezorgd te kunnen leven uit:

1. Welzijn van mensen
2. De leefomstandigheden

Deze twee elementen interacteren met elkaar. Zo hebben de leefomstandigheden een grote invloed op het welzijn van mensen. Voorbeelden daarvan zijn het klimaat of toegang tot schoon drinkwater.

Verzekeringsmaatschappijen vervullen een belangrijke maatschappelijke rol. De moderne samenleving zou niet kunnen functioneren als zij bepaalde risico's niet zouden overnemen. In het klantbelang is een redelijke prijs/kwaliteitsverhouding noodzakelijk of een zo breed mogelijke dekking. Premies worden veelal noodgedwongen verhoogd door nieuwe vormen van schade of toenemend risico. Denk aan direct of indirecte klimaatschade zoals waterschade, stormschade, mislukte oogst en schade door droogte.

Klaverblad wil zich met name richten op de thema's die passen bij het bovenstaande. De voor ons belangrijke thema's hebben we gekoppeld aan duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (de SDG's). Door de SDG's te benoemen die voor ons relevant zijn, kunnen we op aansprekende, positieve en herkenbare manier communiceren over due diligence (d.w.z. hoe wij omgaan met gepaste zorgvuldigheid in de beleggingsportefeuille), ondernomen acties en beoogde en gerealiseerde impact.

Vandaar dat de nadruk ligt op de volgende thema's, gekoppeld aan de SDG's:

1. Klimaat
 - SDG 7 – Betaalbare en duurzame energie
 - SDG 13 - Klimaatactie
2. Biodiversiteit/Land
 - SDG 14 – Leven in het water
 - SDG 15 – Leven op het land
3. Water
 - SDG 6 – Schoon water en sanitair
4. Circulariteit
 - SDG 12 - Verantwoorde consumptie en productie
5. Gezondheid
 - SDG 3- Goede gezondheid en welzijn

De keuze voor klimaat, biodiversiteit en water komen voort uit de wereldwijde systemische economische risico's die klimaatverandering en een afnemende biodiversiteit met zich meedragen.

De keuze voor circulariteit komt voort uit het feit dat de circulaire gedachte een onderdeel is van de oplossing die het overschrijden van de grenzen van de planeet tegen moet gaan.

Een goede gezondheid heeft een positieve invloed op de welzijn van de mens. Het welzijn van mensen is belangrijk om prettig en onbezorgd samen te kunnen leven. Gezondheid is daarom ook een belangrijk thema voor Klaverblad.

3 Onze doelen

Per thema hebben we, waar mogelijk, een doelstelling gesteld. De zesde doelstelling hieronder fungeert als paraplu-voorwaarde bij de vijf thema's. Deze doelstelling is zoveel als mogelijk gebaseerd op wetenschappelijk studies en internationale doelstellingen.

1. **Klimaat:** de doelstelling van Klaverblad is om klimaatneutraal te beleggen. Uiterlijk in 2050 maar wanneer mogelijk eerder. Als tussentijds doel wil Klaverblad de 'carbon footprint' van haar beleggingen met 50% verminderen in 2030 ten opzichte van 2020. Deze doelstelling sluit aan bij het Klimaatakkoord van Parijs voor 2050 en is een invulling van het commitment van Klaverblad aan het Nederlandse Klimaatakkoord.
2. **Biodiversiteit/land:** Klaverblad heeft als doel om in 2030 niet meer bij te dragen aan het verlies van biodiversiteit ('no net loss'). Daarnaast wil Klaverblad per saldo in 2030 niet meer bijdragen aan ontbossing. Deze doelstelling geeft invulling aan de 'Biodiversity Pledge' die Klaverblad heeft ondertekend.
3. **Water:** Klaverblad wil waterneutrale portefeuilles in 2030. Dit betekent dat de portefeuille niet mag bijdragen aan het onttrekken van water uit een omgeving waar water schaars is en waar de natuur de schaarste niet uit zichzelf kan aanvullen.
4. **Circulariteit:** Klaverblad heeft als doel om circulariteit te stimuleren waar mogelijk. Ze ziet circulariteit als oplossingsrichting om de druk op de planeet te verlagen. In 2030 wil Klaverblad de afvalproductie van de bedrijven waar zij in investeert, met 50% verlaagd hebben ten opzichte van 2020.
5. **Gezondheid:** Klaverblad wil met haar beleggingen bijdragen aan een goede gezondheid en welzijn van de mens.³
6. **Samenleving:** Klaverblad wil niet beleggen in bedrijven of landen die (inter)nationale principes schenden op het gebied van duurzaamheid.

4 Hoe wil Klaverblad haar doelen bereiken?

Klaverblad bereikt haar doelen via een iteratief proces. Klaverblad stelt beleid op met principes, richtlijnen en criteria. Vervolgens wordt dit beleid via een beleggingsstrategie geïmplementeerd. Klaverblad monitort de voortgang en evalueert deze doorlopend. Als er uit die evaluatie verbeterpunten komen, dan voert Klaverblad deze door in een nieuwe cyclus. Hieronder beschrijven we de vier achtereenvolgende stappen van deze cyclus.

4.1 Beleid

Klaverblad bepaalt de entiteiten waarin zij kan beleggen op basis van een viertal gronden.

³ Het langetermijndoel op het thema gezondheid ontwikkelt Klaverblad richting 2023.

4.1.1 Ethische normen

De basis van het beleggingsbeleid is dat bedrijven en landen waarin Klaverblad belegt aan de sociaal-ethische principes van Klaverblad moeten voldoen. Deze principes vormen het uitgangspunt voor de beleggingen en beslaan alle SDG's. Bedrijven en landen die niet aan deze beginselen voldoen, vertonen wat Klaverblad betreft onethisch gedrag. De ethische principes zijn gebaseerd op een reeks internationale richtlijnen en beginselen (zie bijlage 1) en verdragen (zie bijlage 2), waaronder de Principles for Responsible Investment (PRI), de Global Compact van de Verenigde Naties en de OESO-richtlijnen. Deze principes zijn:

1. Geen systematische betrokkenheid bij ernstige milieuschade:

Klaverblad belegt niet in activiteiten die ernstige schade toebrengen aan het milieu. Wij zijn zeer kritisch op vervuiling, verlies aan biodiversiteit en uitputting van natuurlijke hulpbronnen.

2. Respecteren van fundamentele mensenrechten:

Bedrijven en landen hebben de maatschappelijke verantwoordelijkheid om mensenrechten te respecteren. Bedrijven en landen die mensenrechten respecteren - denk aan het recht op gezondheid, op onderwijs, op toegang tot energie, water en sanitaire voorzieningen - behalen naast een financieel rendement ook een maatschappelijk rendement. Landen die niet vrij zijn, conform de definitie van 'Freedom House', worden uitgesloten.

3. Respecteren van fundamentele arbeidsrechten:

Klaverblad sluit zich op dit gebied aan bij internationale normen. Geen kinderarbeid, geen dwangarbeid en geen discriminatie op de werkvloer; wel vrijheid van vakvereniging en het recht op collectieve onderhandelingen.

4. Geen betrokkenheid bij wapens:

Klaverblad belegt niet in de productie, ontwikkeling, verkoop of distributie van wapens of gerelateerde activiteiten en de verkoop van wapens aan burgers. Bovendien wordt er niet belegt in bedrijven en landen die militair materieel aan militaire regimes leveren.

5. Respecteren van internationale sancties:

Klaverblad sluit bedrijven en landen uit waaraan sancties zijn opgelegd door internationale organisaties die binnen de regels van het recht handelen, zoals de Verenigde Naties en de Europese Unie.

6. Geen systematische betrokkenheid bij fraude, corruptie of belastingontduiking:

Klaverblad belegt niet in bedrijven of landen die systematisch betrokken zijn bij omkoping, fraude, samenzwering, witwassen of belastingontduiking.

7. Geen betrokkenheid bij producten en ondernemingen die schade toebrengen aan de volksgezondheid of dierenwelzijn⁴:

Klaverblad belegt niet in bedrijven en landen die informatie achterhouden, vervalsen of verdraaien, zodat we de productveiligheid en de volksgezondheid kunnen beschermen. Klaverblad belegt niet in de productie van tabak en pornografie of in aanbieders van gok- en loterijspellen. Klaverblad belegt niet in bedrijven en landen die zich schuldig maken aan misstanden op het gebied van dierenwelzijn. Aan de handel in beschermde diersoorten en planten alsook dierproeven voor cosmetische en huishoudelijke doeleinden doen we niet mee, tenzij een bedrijf bij wet verplicht is om een product te testen.

⁴ Zie bijlage 3 voor meer detail over hoe Klaverblad tegen dierenwelzijn aan kijkt

4.1.2 Financiële materialiteit

Als entiteiten voldoen aan de ethische principes, dan is de volgende stap bij een beleggingsbeslissing dat Klaverblad kijkt naar de (financiële) aan duurzaamheid gerelateerde risico's, vanuit het principe van financiële materialiteit. Dat betekent dat er per bedrijf wordt gekeken naar welke duurzaamheidsonderwerpen van belang zijn voor dat specifieke bedrijf en die sector. In tegenstelling tot de ethische principes, is hierbij niet elk criterium van toepassing op elk bedrijf. De gevolgen van klimaatverandering, een watercrisis en het verlies van biodiversiteit zijn voorbeelden van de, naar schatting, grootste economische langetermijnrisico's van dit moment⁵. Niet iedere onderneming is daar even gevoelig voor of heeft daar evenveel invloed op. Klaverblad houdt hierbij, in lijn met EU-richtlijnen, het principe van dubbele materialiteit aan. Een onderwerp kan materieel en dus belangrijk zijn, ook zonder dat het een directe kortetermijnimpact heeft op de bedrijfswaarde. We kijken daarmee dus verder dan alleen de financiële rendementen.

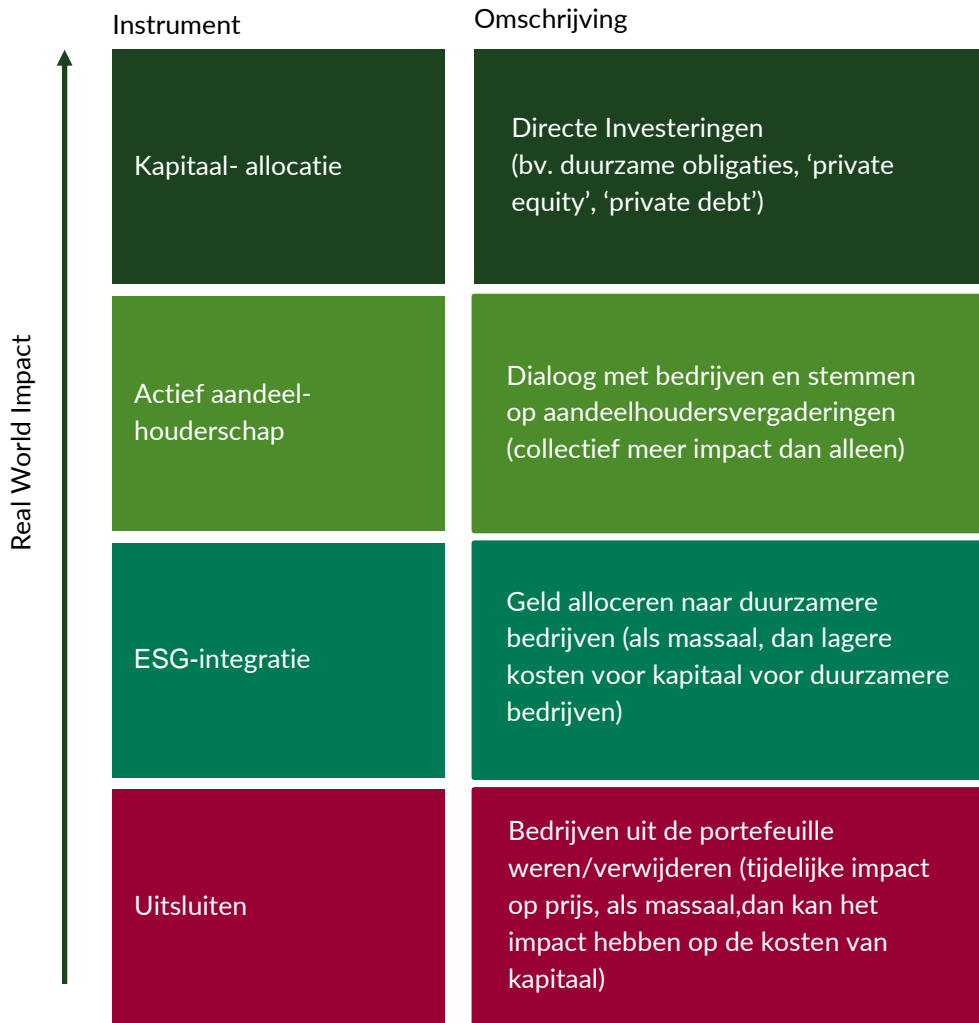
Zoals aangegeven in hoofdstuk 2 heeft Klaverblad een focus op de volgende thema's met bijbehorende Sustainable Development Goals: Klimaat (SDG 7 & SDG 13), Biodiversiteit/Land (SDG 14 & SDG 15), Water (SDG 6), Circulariteit (SDG 12) en Gezondheid & Welzijn (SDG 3). Via haar beleggingsbeleid probeert Klaverblad de ESG-risico's geassocieerd aan deze thema's zoveel mogelijk te adresseren en waar nodig te mitigeren. Klaverblad beoordeelt hierbij in hoeverre bedrijven de capaciteit en de intentie hebben om ESG-gerelateerde risico's die voor hen relevant zijn, te beheersen.

Klaverblad toetst het beleid én gedrag van bedrijven en landen op zeven ESG-risico's: klimaatrisico, risico van biodiversiteitsverlies, risico van waterschaarste, risico van chemicaliën gebruik, het ondermaats managen van menselijk kapitaal, sociaal kapitaal en het gedrag en integriteit van organisaties. Ondernemingen die onvoldoende voorbereid zijn op de noodzakelijke transitie, bijvoorbeeld op de overgang naar een fossielvrije economie, lopen een groot risico om financiële waarde te verliezen. Deze bedrijven zullen niet bijdragen aan de transitie die nodig is om klimaatverandering tegen te gaan en vormen daarmee ook een risico voor de maatschappij. Dit soort bedrijven worden aangemerkt als 'zeer-risicovol' en kunnen, waar mogelijk, worden geweerd uit de portefeuille van Klaverblad. Daarnaast worden bedrijven gemarkeerd als 'risicovol' als deze in staat zijn de transitie te maken, maar onvoldoende zijn gevorderd in de praktische uitvoering hiervan. Klaverblad weert deze bedrijven vooralsnog niet uit de portefeuille maar houdt ze extra in de gaten. Daarnaast wordt er actief aandeelhouderschap toegepast voor deze categorie door te stemmen en aan te sluiten bij 'engagements' (dit is het actief dialoog voeren met bedrijven). Bedrijven die voldoende voorbereid zijn op óf al bijdragen aan de duurzame transitie worden aangemerkt als neutraal.

4.1.3 Positieve bijdrage

De derde grond die van belang is bij een beleggingsbeslissing is om te kijken naar bedrijven die niet alleen de ESG-gerelateerde risico's goed mitigeren (zie 4.1.2), maar daar bovenop ook een positieve impact hebben op de maatschappij. Dit zijn entiteiten die de marktkansen aangrijpen om door middel van hun producten, diensten en bedrijfsmodellen een bijdrage te leveren aan een duurzame samenleving terwijl ze opereren binnen de grenzen van de planeet. Deze bedrijven worden aangemerkt als 'positieve bijdrage'. De beleggingen in deze bedrijven worden niet aangemerkt als 'impact' (zie 4.1.4 voor de uitleg hierbij), omdat het beleggingen zijn waar Klaverblad via haar investering geen directe invloed heeft op de ontplooiende bedrijfsactiviteiten (trede 2 van de theorie van de invloed in figuur 1).

⁵ The Global Risks Report 2022, World Economic Forum

Figuur 1 Theorie van invloed

4.1.4 Impact

De vierde grond die van belang is bij een beleggingsbeslissing is dat Klaverblad ernaar streeft om daadwerkelijk positieve impact te realiseren met haar beleggingen. Dit doet Klaverblad door te participeren in duurzame obligaties en/of kapitaal beschikbaar te stellen voor projecten en/of bedrijven die dat geld direct gebruiken om positieve impact te maken.

Om invulling te geven aan haar streven naar 'Real World Impact' maakt Klaverblad gebruik van onderstaande impactraamwerk.

Input is het kapitaal dat door de investeerder aan het bedrijf wordt verstrekt.

Activiteit is de productie van oplossingen waaraan kapitaal wordt verstrekt bv. windturbines;

Output is het directe resultaat van de activiteiten van het bedrijf, bv. MW geïnstalleerd windvermogen;

Uitkomst is het positieve effect van de geleverde output, bv. ton CO₂-uitstoot vermeden;

Impact is de 'gecontextualiseerde' uitkomst, d.w.z. de ultieme verbetering voor mens of planeet, bv. % van de wereldwijde CO₂-uitstoot vermeden. Real World Impact kan worden gemeten over vijf dimensies:

- Wat – bv. positieve, belangrijke uitkomst;
- Wie – bv. achtergestelde bevolking;
- Hoeveel – bv. mate van verandering, voor veel mensen, die blijvend is;
- Bijdrage – bv. waarschijnlijk beter dan wat er zou gebeuren als er niks was gedaan;
- Risico – bv. onwaarschijnlijk, met minimale gevolgen voor mens en planeet.

Duurzame obligaties zijn leningen die overheden en bedrijven in staat stellen duurzame activiteiten te ontplooiën en daarmee een positieve impact te hebben op de maatschappij. Er kan daarbij een onderscheid gemaakt worden tussen groene obligaties, sociale obligaties en obligaties die een mix aan groene en sociale activiteiten financieren. Groene obligaties financieren activiteiten zoals opwekking van duurzame energie, maatregelen ten behoeve van energie efficiency of biodiversiteitsherstel. Sociale obligaties financieren activiteiten die toegang tot huisvesting bevorderen, gezondheidszorgdiensten verbeteren of gelijkwaardig inkomen stimuleren. Klaverblad monitort het aandeel van duurzame obligaties in haar obligatieportefeuille, zowel in termen van percentages als impact. Klaverblad streeft ernaar om in 2023 10% van de obligatieportefeuille in duurzame obligaties te hebben.

4.2 Beleggingsstrategie

De beleidskeuzes zoals verwoord in paragraaf 4.1 moeten vertaald worden naar een beleggingsstrategie. De huidige beleggingsstrategie van Klaverblad is gebaseerd op een ALM-studie (Asset Liability Management) waarin de beleggingsmix van Klaverblad wordt afgezet tegen de verplichtingen die Klaverblad heeft. Deze huidige ALM-studie biedt grotendeels de ruimte om de beleidskeuzes in dit beleid voor duurzaam beleggen, te implementeren. Allocatie van onze middelen naar de categorie 'Impact' zal tot gevolg hebben dat het risicorendementsprofiel van de beleggingsportefeuille wijzigt. Dit streven naar 'Real World Impact' neemt Klaverblad mee in een volgende ALM-studie die in 2022 wordt uitgevoerd.

4.3 Implementatie

Aanpassingen in de portefeuille implementeert Klaverblad stapsgewijs. Als belegger beschikken we over verschillende mogelijkheden om onze doelstellingen te realiseren. Hieronder komen deze instrumenten aan bod.

4.3.1 Selectie van managers

Klaverblad belegt in vastgoed, staatsobligaties, onderhandse leningen, aandelen, bedrijfsobligaties en hypotheken. Met uitzondering van de beleggingscategorie vastgoed maakt Klaverblad voor de uitvoering van het vermogensbeheer gebruik van de expertise van externe managers. De managers worden per beleggingscategorie geselecteerd. In het selectieproces neemt Klaverblad de duurzame en verantwoorde principes, criteria en uitgangspunten mee die zij belangrijk vindt. Dit is de implementatie van het hiervoor beschreven beleid en de strategie.

Om invloed uit te oefenen in de portefeuilles heeft Klaverblad de voorkeur voor discretionaire mandaten. Door niet in fondsen te beleggen, zijn we niet afhankelijk van het duurzame beleggingsbeleid van de vermogensbeheerder en kunnen we volledig het Klaverblad-beleid implementeren. Klaverblad heeft voor de beleggingen in staatsobligaties en onderhandse leningen, aandelen en bedrijfsobligaties discretionaire mandaten opgesteld.

Om invloed uit te oefenen, heeft Klaverblad binnen het aandelenmandaat bijvoorbeeld een specifieke CO₂-reductie doelstelling gesteld⁶. Klaverblad geeft er de voorkeur aan om dit te bereiken via het uitvoeren van actief aandeelhouderschap. Dit wordt elk half jaar door Klaverblad gemonitord. Als bedrijven in de portefeuille onvoldoende CO₂-reductie laten zien, dan sluiten we ze uit en brengen we ons aandeel in deze bedrijven terug naar nul.

4.3.2 Uitsluitings- en insluitingsbeleid

Jaarlijks voeren we een due diligence uit op de externe managers en de portefeuilles. In dit proces wordt beoordeeld of de portefeuille nog op de juiste manier invulling geeft aan de doelstellingen van Klaverblad. Dit wordt gedaan door de portefeuille te screenen op de relevante duurzaamheidsaspecten die beschreven staan in dit beleid. De uitkomsten van deze screening vormen de basis van de beleggingsmandaten. De beleggingsmandaten bestaan uit beleggingsrichtlijnen en kaders waar de beleggingen aan moeten voldoen. Door in de beleggingsrichtlijnen bewust sectoren en/of specifieke bedrijven in- of uit te sluiten, dragen we concreet bij aan onze doelen. Uitsluiten heeft echter niet de eerste voorkeur voor Klaverblad. Om impact te realiseren in de reële economie en maatschappij focust Klaverblad op gedragsverandering bij de bedrijven in de portefeuille. Met de verkoop van een obligatie

⁶ Klaverblad onderschrijft SBTi en wil dit volgen bij haar klimaatdoelstellingen.

en/of aandeel verliest Klaverblad haar invloed en verandert er nauwelijks iets in de reële economie (trede 1 van de theorie van de invloed in figuur 1).

Op dit moment sluit Klaverblad bedrijven, sectoren en landen met de volgende kenmerken uit van belegging:

- tabaksindustrie;
- bedrijven waarvan de steenkoolextractie meer dan 10% van de omzet uitmaakt;
- wapenindustrie (waarmee we verder gaan dan het besluit marktmisbruik Wft);
- pornografische industrie;
- bedrijven handelend in strijd met de UN Global Compact Principles en de OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen;
- staten in strijd met (democratische) vrijheid. We baseren ons hierbij op Freedom House en sluiten staten uit met de classificatie 'Not Free';
- staten met een hoge mate van corruptie. We baseren ons hierbij op Corruption perceptions index en sluiten staten uit met een CPI score < 30.

Voor de lijst met uit- en ingesloten bedrijven: <https://www.klaverblad.nl/bedrijfsinformatie/verantwoord-ondernemen/vermogensbeheer/>

4.3.3 Actief Aandeelhouderschap

Via stemmen en engagement als instrumenten van actief aandeelhouderschap kan Klaverblad entiteiten stimuleren om te veranderen, zodat hun activiteiten meer bijdragen aan de impact die Klaverblad met haar beleggingen wil realiseren (trede 3 van de theorie van de invloed in figuur 1).

Het uiteindelijke doel van actief aandeelhouderschap is om impact te creëren in de echte wereld. Klaverblad wil haar doelstellingen bereiken door ervoor te zorgen dat entiteiten gedragsverandering laten zien. Bovendien is Klaverblad ervan overtuigd dat entiteiten die hun gedrag veranderen als reactie op stem- en engagementinitiatieven van Klaverblad ook lagere ESG-risico's zullen hebben. Stem- en engagementinstrumenten vullen elkaar aan, waarbij stemmen uiteraard alleen mogelijk is bij bedrijven waarvan Klaverblad aandelen bezit.

Klaverblad is in het hele financiële spectrum een relatief kleine belegger waarbij onze invloed op het gedrag van bedrijven gering is. Wij laten echter wel onze stem horen over de doelen die wij hebben gesteld en willen bereiken. Voor ons is het belangrijk dat we onze krachten bundelen met andere partijen die een vergelijkbaar geluid willen laten horen.

Klaverblad doet mee aan stem- en engagementbeleid van de vermogensbeheerders en monitort actief of dit in lijn is met het Klaverblad-beleid. Als dit niet het geval is, dan gaan we hierover het gesprek aan met onze vermogensbeheerders. Daarnaast haken we actief aan bij gezamenlijke sector brede engagementinitiatieven, voor zover dit in lijn is met onze doelstellingen

Voor de lijst van initiatieven en bedrijven waar Klaverblad actief aandeelhouderschap bedrijft, publiceert Klaverblad in 2022 een rapportage.

4.3.4 Directe investeringen

Zoals eerder aangegeven, sturen we actief op duurzaamheid voor onze directe investeringen. Op dit moment hebben we een A- label voor ons directe vastgoed. Wij vinden het belangrijk

dat we dit label behouden. Bij eventuele (her)ontwikkeling is duurzaamheid een van de randvoorwaarden. Ook gaan we actief in gesprek, in feite een vorm van engagement, met de pachters van onze landerijen.

Klaverblad staat open voor directe investeringen in de beleggingscategorie 'Impact Investing'. Wij zien dat als het ultieme middel om onze duurzaamheidsdoelen te bereiken, met de meeste impact op de reële economie (trede 4 van de theorie van de invloed in figuur 1).

4.4 Monitoring en Evaluatie

We vinden het belangrijk om niet alleen een duurzaam en verantwoord beleggingsbeleid te hebben, maar ook om verslag te doen van al onze activiteiten die hieronder vallen. Daar willen we transparant over zijn, ook richting de consument. Daarom rapporteren we hierover op verschillende manieren. Voorbeelden hiervan zijn:

- driemaandelijke rapportage over de ESG-score van de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille en de hoogte van de CO₂ voetafdruk;
- jaarlijks verslag over de ontwikkeling van de CO₂-voetafdruk;
- jaarlijks verslag ESG-score van de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille;
- jaarlijkse lijst van onze beleggingen en uitsluitingen;
- jaarlijkse lijst over actief aandeelhouderschap. (in de loop van 2022)

Alle publicaties staan op onze website: www.klaverblad.nl.

5 Herstel en Verhaal

Herstel en verhaal is een van de drie pijlers van de internationale richtlijnen van de Verenigde Naties, de United Nations Guiding Principles for Business and Human Rights (UNGPs). Het is daarom belangrijk om te beschrijven hoe Klaverblad kan bijdragen aan het identificeren, adresseren en voorkomen van negatieve impact van bedrijven op het gebied van mensen- en arbeidsrechten, het milieu, ondernemingsbestuur of andere nadelige gevolgen voor de samenleving.

Klaverblad identificeert deze negatieve impact met een screening tijdens het due diligence-proces dat beschreven staat in paragraaf 4.3 Implementatie. Als de overtreding geïdentificeerd is, dan treft Klaverblad passende maatregelen.

Als institutionele belegger veroorzaakt of draagt Klaverblad niet direct bij aan mogelijke negatieve impact veroorzaakt door bedrijven waar Klaverblad in belegt, omdat Klaverblad altijd een minderheidsbelang in een bedrijf bezit (met uitzondering van de directe vastgoedinvesteringen). Het kan echter voorkomen dat Klaverblad via de minderheidsinvesteringen in verband wordt gebracht met mogelijke negatieve impacts. Vanwege de relatie die Klaverblad heeft met haar investeringen, beschouwt Klaverblad het als verantwoordelijkheid om de invloed die zij heeft, te gebruiken om bedrijven te stimuleren hun verantwoordelijkheid te nemen in het voorkomen en beperken van deze negatieve impact. Hierbij is het belangrijk om bij het uitvoeren van actief aandeelhouderschap bedrijven te verzoeken om herstel- en verhaalmechanismen op te zetten voor verschillende groepen belanghebbenden die negatief kunnen zijn of worden beïnvloed door acties van het bedrijf waarin wordt belegd (of in de waardeketen van het bedrijf waarin wordt geïnvesteerd).

Door middel van engagements en het stemmen op algemene jaarvergaderingen, neemt Klaverblad, via haar vermogensbeheerder, deel aan gesprekken met betrekking tot negatieve impact van bedrijven, zoals vastgelegd in de OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles for Business and Human Rights. Klaverblad

communiceert de resultaten en voortgang van deze processen in het driemaandelijkse ESG-rapport en het jaarverslag van Klaverblad.

Klaverblad kan vooral samenwerken aan sectorbrede initiatieven die gericht zijn op bepaalde vraagstukken of duurzaamheidsthema's en/of bedrijven stimuleren om van elkaar te leren. Voorbeelden van sectorbrede initiatieven zijn bijvoorbeeld gerelateerd aan leefbaar loon, biodiversiteit, klimaat en engagements tegen ontbossing. Als een laatste redmiddel kan Klaverblad het bedrijf uitsluiten om de betrokkenheid bij aanhoudende negatieve effecten te stoppen. Uitsluiten lost de negatieve impact niet op, het wordt daarom ook alleen als laatste oplossing gezien als engagement niet succesvol is. Zorgen met betrekking tot de betrokkenheid van Klaverblad bij negatieve effecten kunnen ook onder de aandacht worden gebracht via het Nederlands Nationaal Contactpunt (NCP) voor de OESO-Richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen. Het NCP maakt deel uit van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en is het officiële Nederlandse instituut is om specifieke incidenten met betrekking tot de OESO-richtlijnen aan te pakken. Het NCP kan de betrokken partijen assisteren bij het vinden van een oplossing om verdere escalatie te voorkomen.

Bijlage 1 - Richtlijnen en beginselen van de OESO en de VN

OESO richtlijnen

De elf OESO-richtlijnen maken duidelijk wat de Nederlandse overheid (en 45 andere landen) van bedrijven verwacht bij het internationaal zakendoen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). Ze bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie.

In 2011 zijn de OESO-richtlijnen (opgesteld in 1976, en eerder herzien in 2000) aangepast aan de laatste ontwikkelingen op het gebied van internationaal MVO en ketenverantwoordelijkheid, zoals de UN Guiding Principles on Business and Human Rights.

De richtlijnen gaan over:

1. Begrippen en uitgangspunten
2. Algemene beginselen voor bedrijfsbeleid
3. Informatieverstrekking
4. Mensenrechten
5. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen
6. Milieu
7. Bestrijding van corruptie, omkopingsverzoeken, en afpersing
8. Consumentenbelangen
9. Wetenschap en technologie
10. Mededinging
11. Belastingen

UN principles on Business and Human Rights (UNGP's)

De UNGP's bestaan uit 31 principes gebaseerd op drie pijlers:

1. De plicht van de staat om mensenrechten te beschermen
2. De verantwoordelijkheid van bedrijven om mensenrechten te respecteren.
3. Toegang tot hulp als mensenrechten niet worden gerespecteerd.

UN Principles for Responsible Investment (PRI)

Deze richtlijnen zijn opgesteld door de Verenigde Naties in samenwerking met een internationale groep van institutionele beleggers. In deze PRI is een set van zes richtlijnen opgesteld voor verantwoord beleggen. Door het ondertekenen van deze richtlijnen committeert men zich aan het implementeren en voortdurend doorontwikkelen van verantwoord beleggen. Klaverblad heeft deze richtlijnen niet ondertekend, maar committeert zich er wel aan.

De zes PRI's zijn:

1. ESG-factoren incorporeren in de beleggingsanalyse en het besluitvormingsproces.
2. Zich opstellen als actief eigenaar en ESG-factoren meenemen in het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en in dialoog met ondernemingen.
3. Vragen om transparantie over ESG-factoren aan ondernemingen waarin belegd wordt.
4. Aanvaarding en implementatie van de principes binnen de beleggingsindustrie stimuleren.
5. Samenwerken om de principes effectiever te implementeren.
6. Rapporteren over de vooruitgang in het implementeren van de principes.

UN Global Compact

UN Global Compact is 's werelds grootste initiatief op het gebied van duurzaam ondernemen. Aan de hand van tien universele richtlijnen bundelen bedrijven en stakeholders hun krachten met de Verenigde Naties om een wereld te creëren die duurzamer en socialer is.

De tien universele richtlijnen zijn ontleend aan:

- de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (1948);
- de Verklaring van de ILO betreffende de fundamentele principes en rechten inzake werk (1998);
- de Verklaring van Rio inzake Milieu en Ontwikkeling (1992);
- het Verdrag van de Verenigde Naties tegen Corruptie (2003).

De tien richtlijnen gaan over:

Mensenrechten

1. Bedrijven dienen binnen de grenzen van hun invloedssfeer de internationaal uitgevaardigde mensenrechten te eerbiedigen.
2. Bedrijven dienen zich er steeds van te vergewissen dat zij niet medeplichtig worden aan schending van de mensenrechten.

Arbeid

3. Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven.
4. De uitbanning van iedere vorm van verplichte en gedwongen arbeid.
5. De effectieve afschaffing van kinderarbeid.
6. De bestrijding van discriminatie in arbeid en beroep.

Milieu

7. Bedrijven dienen voorzorg te betrachten bij hun benadering van milieu-uitdagingen.
8. Initiatieven te ondernemen om een groter milieubesef te bevorderen.
9. De ontwikkeling en de verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.
10. Anti-corruptie
11. Bedrijven moeten elke vorm van corruptie tegengaan, inclusief afpersing en omkoping.

De zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen van de VN

De UN Global Compact richtlijnen zijn in 2016 vertaald naar de Sustainable Development Goals (SDG's) of Duurzame Ontwikkelingsdoelen. Deze bestaan uit zeventien doelen en 169 subdoelen die de wereld tot 'een betere plek moeten maken in 2030'. Ze maken onderdeel uit van de Agenda 2030 die de Verenigde Naties in 2015 heeft gelanceerd. De doelen moeten een eind maken aan onder meer armoede, ongelijkheid en klimaatverandering.

- SDG 1 Geen armoede;
- SDG 2 Geen honger;
- SDG 3 Goede gezondheid en welzijn;
- SDG 4 Kwaliteitsonderwijs;
- SDG 5 Gendergelijkheid;
- SDG 6 Schoon water en sanitair;
- SDG 7 Betaalbare en duurzame energie;
- SDG 8 Eerlijk werk en economische groei;
- SDG 9 Industrie, innovatie en infrastructuur;
- SDG 10 Ongelijkheid verminderen;
- SDG 11 Duurzame steden en gemeenschappen;

- SDG 12 Verantwoorde consumptie en productie;
- SDG 13 Klimaatactie;
- SDG 14 Leven in het water;
- SDG 15 Leven op het land;
- SDG 16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten;
- SDG 17 Partnerschap om doelstellingen te bereiken.

Bijlage 2 – Lijst met verdragen

Kinderarbeid

- Minimum Age Convention, 1973 (ILO Convention No. 138)
- Convention on the Rights of the Child, 1989
- Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (ILO Convention No. 182)
- Principle 5 of the UN Global Compact.

Slavernij

- Slavery Convention, 1926
- Forced Labour Convention, 1930 (ILO Convention No.29)
- Supplementary Convention on the Abolition of Slavery, the Slave Trade, and Institutions and Practices Similar to Slavery, 1956
- Abolition of Forced Labour Convention, 1957 (ILO Convention No. 105)
- Principle 4 of the UN Global Compact.

Rechten van de mens

- ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work and its Follow-Up (1988, Annex revised 15 Jun 2010)
- Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Convention, 1948 (ILO Convention No. 87)
- Right to Organise and Collective Bargaining Convention, 1949 (ILO Convention No. 98)
- Equal Remuneration Convention, 1951 (ILO Convention No. 100)
- Discrimination (Employment and Occupation) Convention, 1958 (ILO Convention No.111)
- Minimum Wage Fixing Convention, 1970 (ILO Convention No. 131)
- Hours of Work Convention, 1930 (ILO Convention No. 30)
- Convention Concerning Occupational Safety and Health and the Working Environment, 1983 (ILO Convention No. 155) - Principles 3 and 6 of the UN Global Compact.

Illegale milieuverontreiniging, lozing van giftige stoffen en milieuschade

- Ramsar Convention on Wetlands, 1971
- UNESCO World Heritage Convention, 1972
- Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES), 1975
- Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals, 1979
- Rio Declaration on Environment and Development, 1992
- The Earth Charter, 2000
- Principle 7 of the UN Global Compact, 2000
- International Union for the Conservation of Nature (IUCN) Protected Areas Categories I through IV, 2008
- IFC Performance Standards on Social & Environmental Responsibility, 2012
- The Paris Climate Agreement (UNFCCC), 2015.

Wapens

Klaverblad beschouwt de volgende wapens als controversieel:

- Anti-personnel mijnen: zoals gedefinieerd door the Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on their Destruction, 1997.

- Biologische wapens: zoals gedefinieerd door the Convention on the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on their Destruction, 1972.
- Chemische wapens: zoals gedefinieerd door the Convention on the Prohibition of the Development, Production, Stockpiling and Use of Chemical Weapons and on their Destruction, 1993.
- Clusterwapens: zoals gedefinieerd the Convention on Cluster Munitions, 2008.
- Nucleaire wapens.
- Conventionele wapens uitgerust met witte fosfor of verarmd uranium.

Naast de hierboven opgesomde verdragen houdt Klaverblad rekening met de volgende internationale verdragen bij de toepassing van het principe rondom wapens:

- Protocol for the Prohibition of the Use of Asphyxiating, Poisonous or Other Gases, and of Bacteriological Methods of Warfare, 1925
- Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, 1968
- Article 36 of Protocol I Additional to the 1949 Geneva Conventions, 1977
- Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty, 1996
- Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May be Deemed to be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects, 2001.

Internationale Sancties

- Lijst van EU-sancties:
 - Annex to EU regulation No 269/2014
 - Annex to EU regulation No 512/2014/CFSP
 - Annex to EU regulation No 833/2014.

Fraude, Corruptie en Belastingontduiking

- OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions, 1997
- Principle 10 of the UN Global Compact
- UN Convention Against Corruption, 2003
- OECD Guidelines for Multinational Enterprises, 2011.

Bijlage 3 – Gezondheid en Dierenwelzijn

Klaverblad beschouwt producten of bedrijven die schadelijk zijn voor de menselijke (geestelijke) gezondheid als overtreding van haar ethische principes. Het gaat dan om:

- bedrijven met een omzet van meer dan 5% in de productie van tabak;
- bedrijven met een omzet van meer dan 10% uit de levering, detailhandel en distributie van tabak;
- bedrijven met een omzet van meer dan 5% in pornografie.

Klaverblad sluit bedrijven uit die producten of diensten leveren die schadelijk zijn voor de menselijke (geestelijke) gezondheid.

Klaverblad beschouwt daarnaast producten of bedrijven die schadelijk zijn voor het dierenwelzijn als overtreding van haar ethische principes. De visie van Klaverblad is dat menselijke interactie met dieren op een verantwoordelijke en voorzichtige manier moet plaatsvinden. Als diervriendelijke alternatieven voorhanden zijn, dan moeten deze altijd de overhand hebben. Klaverblad vindt dat dierproeven alleen mogen plaatsvinden wanneer is aangetoond dat het van cruciaal belang is voor de samenleving, zoals voor medische tests, wanneer er geen alternatief beschikbaar is of wanneer het wettelijk verplicht is de veiligheid van producten op dieren te testen. Klaverblad verwacht van bedrijven die gebruik maken van dierproeven of proefdieren gebruiken, dat zij handelen in overeenstemming met de REACH-verordening of de zogenaamde 3R-strategie (*Replace, Reduce, Refine*) toepassen.

Klaverblad verwacht ook dat organisaties transparant zijn over hun dierproeftestmethoden en -beleid. Wat dierenwelzijn betreft, verwacht Klaverblad van bedrijven dat zij handelen in overeenstemming met de relevante internationale codes en overeenkomsten.

Klaverblad beschouwt betrokkenheid bij misstanden rondom dierenwelzijn zonder bewezen acties om de leefomstandigheden van dieren te verbeteren, een reden voor uitsluiting. Klaverblad houdt toezicht op de inspanningen die bedrijven zich getroosten om alternatieven zonder dieren te vinden en te valideren. Bedrijven die dit niet proberen, komen voor uitsluiting in aanmerking.